HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Institutionen för Hälsovetenskaper

TENTAMEN

Kurs: Vetenskaplig metod 1 G1F

Examinationsmoment: Salstentamen

Kurskod: Fh349G

Högskolepoäng för examinationsmomentet:4

Datum: 2026-08-25

Tentamenstid: 08:15-12:00 (3h och 45 min.)

Ansvarig lärare: Karin Flodin

Berörda lärare: -

Hjälpmedel/bilagor: Ett A4 ark med valfria anteckningar (handskrivna och/eller datorskrivna), fram och baksida. Obs! Inga skärmdumpar, bilder från böcker eller powerpoints. Miniräknare behövs ej.

Övrigt: Tänk på att skriva dina svar tydligt för att underlätta rättning av din tentamen.

Anvisningar

- ☐ Ta nytt blad för varje lärare
- ☐ Ta nytt blad för varje ny fråga
- ☒ Skriv endast på en sida av papperet.
- ☒ Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
- ☒ Numrera lösbladen löpande.
- ☒ Använd inte röd penna.
- ☒ Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Poänggränser

Av totalt 65 poäng krävs minst 43 poäng (66%) för godkänt

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Antal sidor totalt: 5

Salstentamen 2026 (omexamination)

Vetenskaplig metod I G1F (FH349G)

Instruktioner: Svara tydligt och numrera dina svar. **Skriv namn/personnummer på samtliga lösblad och ange tydligt vilken fråga du besvarar**. Motivera dina svar där frågan ber om det. Totalt: 65 poäng. För att få betyget G krävs minst 66 % av totalpoängen, vilket motsvarar minst **43 poäng** av 65.

Problem 1. Epidemiologins betydelse för folkhälsovetenskap (8 p)

Nedan finns en lista med personer som haft betydelse för utvecklingen av epidemiologi, prevention och folkhälsovetenskap.

Välj två personer och skriv ett kort svar om varje person. För varje person ska du ta upp fyra delar:

1.1: Vilket problem, vilken sjukdom eller vilket folkhälsoproblem personen arbetade med.

1.2: Vilken metod, idé, upptäckt eller förebyggande åtgärd personen bidrog med.

1.3: Hur bidraget påverkade prevention, hygien, smittspridning, vård, datainsamling eller folkhälsoarbete.

1.4: Varför personens arbete blev viktigt för epidemiologi eller folkhälsovetenskap på grundläggande nivå.

Välj två av följande:

- Florence Nightingale
- Louis Pasteur
- Ignaz Semmelweis
- Edward Jenner
- Clara Barton
- Joseph Lister

Poäng: 4 poäng per person, totalt 8 poäng. Varje del ovan motsvarar 1 poäng per person.

Problem 2. Tolka medelpoäng och standardavvikelse (5 p)

Två grupper har deltagit i ett kunskapstest. Resultatet visas nedan

Grupp	Antal deltagare	Resultatintervall	Medelpoäng	Standardavvikelse
Grupp A	30	65-85 poäng	75 poäng	3,2
Grupp B	30	40-110 poäng	75 poäng	15,1

2.1: Båda grupperna har samma medelpoäng. Betyder det att grupperna är lika när det gäller testresultat? Svara med 1-2 meningar. (2 p)

2.2: Vilken information tillför standardavvikelsen som medelpoängen inte visar? Svara med 1-2 meningar. (2 p)

2.3: Kan testets generaliserbarhet påverkas av att spridningen i testresultat bland deltagarna är mycket stort, som i Grupp B? Svara med 1-2 meningar. (1 p)

Problem 3. Etiska överväganden vid datainsamling (4 p)

Du ska genomföra en enkät och några intervjuer med dina egna kurskamrater.

3.1: Vilka problem kan uppstå när man samlar in enkät- eller intervjudata från personer man själv känner eller studerar tillsammans med? Ge **två** exempel. (2 p)

3.2: Beskriv **två** saker du kan göra för att skydda deltagarnas frivillighet, integritet eller anonymitet vid datainsamlingen. (2 p)

Problem 4. Datatyper (8 p)

Data kan organiseras i olika kategorier. Ange vilken typ av data/variabel varje exempel är. Välj mellan:

a) kategorisk variabel
b) ordnad kategorisk variabel/ordinalskala
c) numerisk variabel
d) fritext/kvalitativ data

1 poäng per rad.

OBS! Svara genom att skriva numret och vilken typ av data/variabel exemplet motsvarar. Du behöver inte rita av tabellen, men det ska vara tydligt vilket svar som hör till vilket exempel.

Nr	Exempel	Typ av data/variabel
4.1	Kön	
4.2	Ålder i år	
4.3	Åldersgrupp: 18-24, 25-34, 35-44, 45+	
4.4	Antal timmar sömn per natt	
4.5	Upplevd stress: låg, medel, hög	
4.6	Skala 1-7: instämmer inte alls - instämmer helt	
4.7	Ja/nej-svar på frågan "Röker du?"	
4.8	Fritextsvar på frågan "Beskriv hur stress påverkar dina studier"	

Problem 5. Sammanställning och redovisning av data (4 p)
Välj två variabler från listan i Problem 4. Besvara både 5.1 och 5.2 för båda variablerna.

5.1: Beskriv kort hur resultaten för dessa variabler kan sammanställas i en rapport, till exempel antal/procent, medelvärde osv. Du behöver inte räkna ut något. (1 poäng per variabel.)

5.2: Beskriv vilken typ av redovisning som passar bäst i rapporten, till exempel tabell, diagram eller kvalitativa teman osv. (1 poäng per variabel.)

Problem 6. Kvalitativ datainsamling: skärmtid och hälsa (5 p)
Folkhälsomyndigheten har tagit fram riktlinjer för skärmtid för olika åldersgrupper. Du arbetar som folkhälsoplanerare och vill förstå hur ungdomar resonerar kring sin hälsa i relation till skärmtid. Studiens syfte är att beskriva ungdomars uppfattningar om skärmtidens betydelse för deras hälsa. Du planerar därför en kvalitativ studie med fokusgrupper.

6.1: Vilka inklusionskriterier skulle vara lämpliga för ett strategiskt urval till fokusgrupperna? Motivera ditt svar. (2 p)

6.2: Diskutera hur din egen förförståelse kan påverka resultaten i en kvalitativ undersökning. Ta upp en möjlig fördel och en möjlig nackdel. (1 p) Ge också en strategi för att bli mer medveten om denna påverkan. (1 p)

6.3: Skulle individuella intervjuer kunna användas i stället för fokusgrupper för att undersöka detta syfte? Motivera kort, 2-3 meningar. (1 p)

Problem 7. Kvalitativ innehållsanalys: medierapportering (4 p)
Kim och Alex vill studera hur Folkhälsomyndighetens riktlinjer om sömnvanor tas emot i övriga samhället. De vill utgå från olika nyhetskällor under en månad och analysera materialet med kvalitativ innehållsanalys.

7.1: Ge två exempel på material från nyhetskällor som skulle kunna ingå i studien. Motivera kort varför exemplen passar för kvalitativ innehållsanalys. (2 p)

7.2: Beskriv kort stegen från meningsenhet till kod och kategori/tema i en kvalitativ innehållsanalys. Ge ett kort exempel från studiens ämne. (2 p)

Problem 8. Folkhälsoplanering och datainsamling (7 p)
Du arbetar som folkhälsoplanerare i en kommun. Din chef vill veta hur många timmar barn och ungdomar spenderar online per dag.

8.1: Beskriv hur du skulle planera en enkel undersökning för att ta reda på detta. Svara med 2-3 meningar. (2 p)

8.2: Ge exempel på två variabler du skulle samla in och ange vilken typ av data de är. (2 p)

8.3: Beskriv två etiska saker du behöver tänka på. (2 p)

8.4: Ge ett exempel på hur resultaten kan användas i folkhälsoarbete. (1 p)

Problem 9. Grundläggande begrepp (4 p)
Förklara kort, 1-2 meningar, innebörden av följande begrepp.

9.1: Kvalitativ metod (1 p)
9.2: Kvantitativ metod (1 p)
9.3: Validitet (1 p)
9.4: Trovärdighet (1 p)

Problem 10. Epidemiologi och folkhälsa (2 p)
Epidemiologi är ett viktigt kunskapsområde inom folkhälsovetenskap.

10.1: Förklara kort vad epidemiologi innebär, 2–3 meningar. (1 p)

10.2: Ge också ett exempel på hur epidemiologisk kunskap kan användas i folkhälsoarbete, 1–2 meningar. (1 p)

Problem 11. Kvantitativ och kvalitativ forskningsansats (6 p)

En studentgrupp vill undersöka hur unga vuxna upplever stress i samband med studier. De funderar på två möjliga upplägg:

- Alternativ A: En enkät med fasta svarsalternativ skickas till 200 studenter.
- Alternativ B: Tio studenter intervjuas om sina erfarenheter av stress.

11.1: Vilket alternativ passar bäst om man vill beskriva hur vanligt förekommande olika typer av stress är i gruppen? Motivera kort, 2-3 meningar. (2 p)

11.2: Vilket alternativ passar bäst om man vill förstå studenternas egna erfarenheter och resonemang? Motivera kort, 2-3 meningar. (2 p)
11.3: Förklara kort, 2-3 meningar, skillnaden mellan en kvantitativ och en kvalitativ forskningsansats, utifrån vad man vill undersöka och vilken typ av data man samlar in. (2 p)

Problem 12. Studiedesign (4 p)
Läs exemplen nedan och ange vilken typ av studiedesign som passar bäst. Välj mellan: tvärsnittsstudie, intervjustudie, experimentell studie och litteraturstudie. Du behöver inte rita av tabellerna i tentan. Skriv i stället frågans nummer och radens/exemplets nummer tydligt, till exempel: "Problem 12.1: (studiedesign val här)". 1 poäng per rad.

Nr	Exempel	Studiedesign
12.1	Forskare vill undersöka om en ny digital hälsoutbildning påverkar kunskap. En grupp får utbildningen och en annan grupp får inte utbildningen.	
12.2	Forskare vill sammanställa tidigare forskning om sambandet mellan fysisk aktivitet och psykisk hälsa.	
12.3	Forskare vill undersöka hur vanligt det är att studenter upplever sömnproblem just nu. De skickar ut en enkät vid ett tillfälle.	
12.4	Forskare vill undersöka hur skolsköterskor beskriver sitt arbete med psykisk hälsa bland elever. De genomför semistrukturerade intervjuer.	

Problem 13. Riskfaktorer, riskgrupper och folkhälsa (4 p)
Epidemiologi används bland annat för att identifiera riskfaktorer och grupper som löper ökad risk för ohälsa. Sådan kunskap kan användas för att planera insatser och minska ojämlikhet i hälsa.

13.1: Förklara kort, 1-2 meningar, vad som menas med en riskfaktor. (1 p)
13.2: Förklara kort, 1-2 meningar, vad som menas med en riskgrupp. (1 p)
13.3: Ge ett exempel på en riskfaktor som kan påverka folkhälsan, 1-2 meningar. (1 p)
13.4: Ge ett exempel på hur kunskap om riskfaktorer eller riskgrupper kan användas för att planera en folkhälsoinsats, 1-3 meningar. (1 p)
